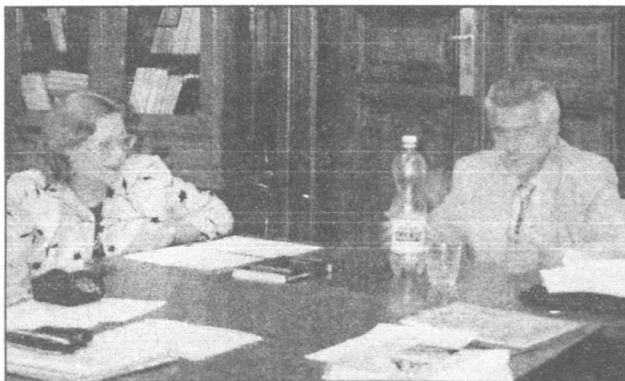

Krónika

„A szavak konstruktív ereje”

Búcsú Hans G. Hönigtől

1941–2004

A visszaemlékezés címe abból az ajánlásból származik, amelyet a *Konstruktív fordítás* c. könyv szerzője, Hans G. Hönig írt nekem 1995-ben Budapesten, amikor könyve megjelent. A könyv egyes részeiből éppen akkor állított össze tananyagot a magyar felsőoktatásban szakfordítói képzéssel foglalkozó kollégák továbbképzéséhez.

Münchenben, a Goethe Intézet egyik rendezvényén ismerkedtünk meg tizenöt évvel ezelőtt. Előadásában a fordítás során végbemenő megértési folyamatokat elemezte, este pedig egy kellemes sörözőben beszélgettünk, ahol a még friss német egyesítés fájdalmi közepette két kolléga heves vitába keveredett, és az ő bölcs közbelépése, józansága és humora mentette meg az estét.

Német volt ő is, de európeér, aki semmilyen béklyót nem tudott viselni – az egész világ volt a hazája. Angol felesége, Cambridge-ben végzett fia, Olaszországban tanult lánya – ez volt a családi háttér, amely eleve kizárta a szűk látókörű vagy politikai elfogultságú nemzetieskedést, fensőbbes magatartást.

A fordítói és tolmácsi pályára készülöket igényesen oktatta, tanár kollégáit Európa-szerte pedig gyakran viccekkel, történetekkel gondolkodtatta el. Kedves példája volt a „22-es csapdája” helyzet, amelyben a megbízó (laikus) vitatkozik a munkáját hivatásszerűen űző, szakképzett fordítóval. A reménytelen helyzet szinonimája. Ilyenbe került ő is abban az utolsó játékban, amelyet megnyernie nem lehetett, mert esélyt sem kapott a küzdelemre. Ellobbant a játékból, egy tenispályán, amely esemény életének és emberi elevenségének tragikusan szimbolikus befejezését is jelenti számomra.

A természetesség, a szimmetria, a szabadság illúziója – fejezetcímek könyvéből, melynek gondolatait három éven át, három műhelymunka-sorozatban vitatta meg velünk. Mi pedig élvezettel és kíváncsian követtük az izgalmas szel-

lemi kalandozást, a kibontakozó tetszetős és szakmailag, fordításdidaktikailag igen tiszta elméleti háttérrel, amelyet ő elsősorban német–angol viszonylatban dolgozott ki, de amely nyelvpártól függetlenül is működik.

Hans G. Hönig volt talán az egyetlen fordítás- és tolmácsolás-tudománnyal foglalkozó kutató német nyelvterületen, aki kiválóan értett ahhoz, hogy szellemesen, könnyedén, szemléletesen, humorral írjon bármely, fenti tárgyat érintő komplex problémáról. Nem véletlen, hogy Paul Kussmaullal dublini éveikben közösen írt könyvük (*A fordítás stratégiája*, 1982) már az ötödik kiadásban jelent meg, és máig érvényes, irányadó műnek számít. Kétéves angliai lektori működés (University of Sussex) után 1971-től, több, mint harminc éven át dolgozott a mainzi Johannes Gutenberg Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti és Kultúratudományi Intézetében, (FASK Germersheim), a Tolmácsolási Szakcsoport vezetőjeként.

Hans G. Hönig nemcsak Németországban volt ismert és elismert szakember, hanem külföldön is. Isztambulban, Skopjében és Ljubljánában segédkezett új tolmácsolási és fordítói szakok beindításában, Magyarországon kívül Spanyolországban is segítette a fordítóképző tanárok műhelymunkáját különböző továbbképzések keretében. Előadóként szinte minden fontos szakmai rendezvényen, konferencián, kongresszuson fellépett Kínától Indiáig. Kollégái és barátai körében kedvelt volt éles szelleme, mindig találó, humoros formában tapintott a jelenségek lényegére. Hallgatóit partnernek tekintette, munkáiban is nemegyszer idézi szóról-szóra a velük folytatott beszélgetéseit, vitáit. Hálás volt azért az együttműködésért, amelyet részükről tapasztalt.

Világpolgár volt, nyílt, szabad és előítéletektől mentes ember, aki nemcsak az illúzióját nyújtotta a humánumnak, amelynek oly gyakran érezzük a hiányát manapság. Egyik utolsó, kedves témája volt a tolmácsolandó szövegek nehézségi fokának elemzése, amelyet tervei szerint majdani nyugdíjas éveiben új kötetű formál – és milyen messzinek tűnt ez a terv akkor nekem! Ez a beszélgetés is Budapesten zajlott, 2004 áprilisában...„A szavaknak ereje van, konstruktív ereje”...írtad, kedves Hans. Akkor most –„nálam a szerva?”

Somos Edit